

Автобіографія Майка Йогансена.
Майк Йогансен, що оздобив прологом, епілогом
та інтермедіями 133 книги „Мітеранччюло
„Фрмарсу“
натякає Ю. Селенко.

Син Гевразіуса Я. Майк Йогансен, — пред-
мний нащадок дядька свого дідка, що був писарем
у селі Екау Митавської губернії, — перши свої
вірши вирізав ніжком на дверях люку
Я. хог опусналок коринки мого генеологія:
мого дерева в селю заторізьку стари-
ну, де ти перши вірши свої Я. Майк Йоган-
сен, вирізав на дверях люку м'яццкото мовто
1, мавши вже 9 літ з дна народження, дуре
фозумно філософшував там про Свіа-
рієш і Смерть і Протіа, та дивлячи на че-
мріє і ріє вгору і маті тепер одиє
мієтєр: 144 сантиметєрє заввиєкє
Дід мого дідка був, таким писком, за пи-
сарє, а маті Ганна Федорівна Крамарєвєска

була старобільська козачка, що дід її діда не був у дружніх стосунках із Тарасом Бульбою і разом з ним не ясирував українських дівчат до Кефи і Стамбулу, до Килії й Ковлова. Отже, це було у віки, коли, за словом поета, на Україні „ревіли гармати“ і коли безрукій Сервантес, — ім'я котрого Мігуель записане незабутніми літерами в аналах історії людства, — писав свого незабутнього Дон-Кіхота Ламанчського і плакав, згадувавши у самоті днів своїх турецькі каторги. Мігуель Сааведра Сервантес плакав, згадувавши турецькі каторги і сестру свою полонянку дойну Анну, і чубатого друга свого Грицька із далекого невідомого йому краю з краю України. І, згадувавши їх, Мігуель Сервантес Сааведра відхав тяжко і думками своїми летів кінець світа, у той кінець світа, де гомоніла пишна Візантія і де слалась країна козаків і каторжан — Україна. І ось тут, у цій країні, у хаті кінець столу сиділа в задумі українська жінка, ждавши і ніколи не дождавшись козака Грицька, свого мужа і, водночас, найбільшого друга, найбільшого з людей — Мігуеля Сааведри Сервантеса. Але вона не знала ні найбільшого із людей — Мігуеля Сервантеса, як не знала вона й долі Грицькової, що, буди дванадцять разів втікачем із турецьких каторг, зазнав, зрештою, лютої смерті, посаджений на криваву палю. Українська жінка, що кінець українського столу, — сиділа низько схиливши голову. І десь у другому кінці світу так само сидів великий Мігуель Сааведра Сервантес. Вони сиділи печально і думали багато печального. І слъози їм поволі котились з очей. І от в цей час молодий Грицько син Грицька Скараного, запаливши в Стамбулі козацькі вогні, розбивав ґрати у гареми й в'язниці. І коли він уже летів назад на Україну, оздоблений якнайкращими квітами — гроном бранців і бранок, — в душі йому і в серці запалали враз дивні вогні. А чорноока бранка, сидівши серед ночі в козацькім човні і світивши йому тоді ясним і прекрасним сонцем, сказала йому чужою,

але чудовою мовою: „Любий козаче, я, донна Анна Сааведро. Я люблю тебе, скільки любити може сестра великого із найбільших, сестра Мігуеля Сааведра“. І віддала вона йому свою руку і своє серце. І звід-ціль пішов мій, Майка Йогансена, рід по лінії моєї матері. І ось я, Майк Йогансен, стою своїми двома ногами і расту разом із трьох європейських культур, я, що дев'яťох літ з роду написав свій перший твір німецькою мовою і, що, свій останній твір присвячу своїй, колись вільній в майбутньому, голубій і прекрасній Іспанії.

Тепер мені тридцять літ, я молодий і здоровий. Палю люльку, маю прозоре серце і ясні очі. Я не ношу ніяких окулярів, ні ультрамаринових, ні кольору індійського індиго. Мій фах — грати у теніс, більярд і інше. Це інше і є те все, що останеться після мене, коли я, вмерши, не буду спроможний грати ні в теніс, ні на більярді.

Отже я, Майк Йогансен, умру в 1942 році і, оселившись в царстві тіней, буду вести розумну бесіду з Гезіодом, Гайне і Мігуелем Сааведро Сервантесом. Але я буду з ним говорити українською мовою, бо вірю, що наша квітчаста батьківщина є діамант у гроні вільних народів світу. І ще я скажу там, у царстві тіней, що я, Майк Йогансен, був при житті і залишусь по смерті одним із кращих поетів Української оновленої землі, що я, вовік невтомний, словом і ділом ніс призначений мені прапор гордо і високо. І скажу там також, у тому царстві тіней, що я, будши поетом, сценаристом, романістом, лінгвістом, новелістом, автором граматик, поетик, словників, численних перекладів із мов усіх народів світу, в середині життя свого написав також і великі коментарі до коментарів великого філософа Аверосса і тим ще раз убезсмертнив своє ім'я.

Так ішли дні мого життя, Майка Йогансена. Це все, що я, син Езопа, міг сказати, підвівши голову од своїх многотомних і тяжких трудів. Амінь.

[Приклад неезопівської мови „Нині бує непівське літературне юродство: розперезалися різні блазні на штиб Йогансена“. (В. Коряк — „Українська література“, конспект, стор. 187).

Приклад езопівської мови „Я сам раз-у-раз був свідок, як тов. Василь (себто Вас. Блакитний — Ред.) роздавав з власної кишені безконечні (і безповоротні здебільшого!) позички різним „непевним“ людцям, обдертим хлопцям, що прийшли з села чи то з приїжджої трупи, які згодом теж ставали відомими письменниками й спромоглися згодом навіть кпити з „мощів Еллана“. (В. Коряк — „Газетяр“, „Червона Преса“ № 12, стор. 20).]

Селям Алейкюм!¹ Я, Іби ДО КНИГИ СТО ТРИДЦЯТЬ
Рошд, називаний від ТРЕТЬОЇ
франків Авероес, а від
усіх, хто у книгу читав Ста- ЛЮТИЙ 1929 Р.
гіріта, називаний Великий Коментатор, я прийшов на
цей торг, де дзвенять таланти², сказати над ним
свій суд. Хай допоможе мені Стагіріт! Боги послали
Стагіріта на землю, щоб ми знали, що ми можемо
знати й того що ми не можемо знати.

Якби Стагіріт міг прочитати також оцю книгу, він, учитель, сказав би, що в ній написане те, що є і що написане те, чого нема. Але доведеться мені, Коментаторові, слабим своїм розумом самому вирішати про цю книгу.

Коли Сатана звелів сказати мені, що мене кличуть через стіл пояснити про цю книгу, котра находилася в країні кінокефалів, то розум мій був дуже збенте-

¹ Циган з батіжком, золотий півник у синій свитці на опашки і Сірій Чортик Зануда подалися в відпустку. Літирмарком, не шкодуючи зусиль, викликав з Пекла ученого Авероеса, найкращого коментатора Аристотеля. — Р е д.

² Талант - монета. — Р е д.

жений. Розум мій був, як вода оаз, яку скаламутили спітнілі морди спраглих верблюдів. Я боявся, що не доберу тієї нової й небувалої мови кінокефалів, бо, маючи вони кінокефальські голови, мали б і розмовляти кінокефальською мовою.

Та, прочитавши з допомогою Всесвітньої Матерії і Великого Стагіріта деяку частину отієї книги, я побачив у ній деякі еллінські слова, як от авто, кефаль, кіно, електрон, паляниця¹, і наважився її коментувати. Аджеж і Стагіріта коментував я, не добравши повного розуму еллінської мови і, судячи по суцільних уступах, увиходив у зміст усїєї системи. Отож я відваживсь.

Але попереду, о людино, що постала з Матерії, Ібн Рошд, рекомий Авероес розкаже тобі, що він узнав із секстів про самий народ кінокефальський². Що народ той повний суперечностей.

Він полюбляє авто і він полюбляє кефаль, слова еллінські, але він проти автокефалії. Так, плідюча земля і прозора вода. бувши змішані, є бруд.

Отже, о сине Всесвітньої Матерії, читай цю книгу, і я, називаний від франків, Авероес, у міру слабого розуму свого, допомагатиму тобі я, Коментатор. І хоч університет у Парізії лютеційській спалив мої коментарі до Стагіріта, але я гадаю, що ти, сине Всесвітньої Матерії³, розумієш, що вогнем не можна знищити Коментарі, як нічого не можна знищити вогнем на оцій землі. То ж, селям алейкюм! Читайте у книгу!

¹ πέλαγος — Р е д.

² Авероес сплутав скітію з краєм кінокефалів. — Р е д.

³ Перед тим, як повернутися в Пекло, Авероес прохав у нас у двох словах познайомити читачів з його концепцією. У Всесвітній Матерії зародком лежать форми, що розвивають в вище і, нарешті, в дух. Авероес заперечував нестерельність душі і філософське значіння релігії Папа Лео X наложив анатему на Авероеса і авероїстію. Але вже Аль-Мансур-Якуб васлав його в Лювену коло Кордови за вєрсь. Все таки Авероес ще не був справжнім атеїстом. Він умер у 1198-му році.

Тепер кожний зрозуміє, що цей вірш проти Аль-Коголю і за Курилиху. Щоправда, я, Коментатор, не добачив у ньому ані рим, ані асонансів, ані будь-якого звукопасу і він не всолодив моє вухо. За те ж я добачив у ньому веселий і бадьорий заклик до невжиття Аль-Коголю і захований натяк на читання „уваг“, бо все, що ясне, і все, що правдиве, є тільки в „конспекті“. Співець нагадав мені того продавця в цербкоопі, що дав покупцеві чотири літрових пляшки горілки, одначе, пильно закликав його цієї горілки не пити, а подарувати її бідним (бо був продавець секретарем протиялькогольного товариства).

І Н Т Е Р М Е Д І Я

Я Авероес, Коментатор, прочитав Яновського уривок „Козак Швачка“, і я здивувався. Насправді, кінокефальці віднайшли замість своєї мови клекіт орлячий. Про героїчні діла сказав оповідач язиком героїчним. Герої ті п'ють і б'ються, як півбоги. Управду видається мені, що коли б Аль-Мансур-Якуб халіф мав такого співця своїх подвигів, то не шукав би співців із Кордови й Севільї. Бо дуже добре розповідає той, хто написав „Козака Швачку“. І коли читаєш, то справді застережливо стискається серце і руки матері ввижаються в туманових хвилях. І відчуваєш, що то рука Революції, матері народу, невидимо керувала їми крізь туман. І так само відчуваєш, що коли вони не взяли першого ешелона, то візьмуть другий і третій і четвертий натомість. Дуже добре сказав автор. Я, Коментатор, ухвалюю його повість.

І Н Т Е Р М Е Д І Я

Я Ібн Рошд, прочитав пісню Леоніда Гребінки. Я бачу, що писано в ній про мулів, і тепер я розповім дещо про самий кінокефальський народ. Насправді, якби ти, о сине Матерії, зрозумів отакі слова :

„Зрікся старих традицій,
в них же встрявши добре,
Потім шукаю позицій,
Втративши обрій“,

— не знаючи нічого про кінокефалів і які серед них бувають люди?

Населення там поділяється на шейхів (більшість яких кінокефали потопили в Евксинському Понті¹, бедуїнів ремесників і мул². Шейхи найбільше торгують у базарі, бедуїни орюють землю, ремесники керують державою і виробляють машини та приладдя, а мулли (істоти, що походять від схрещення ослів з кобилами) не роблять нічого, а тільки моляться.

Одрізняються ці категорії між собою способами мислення.

Шейхи мислять так: всі способи жити є добрі. Торгувати є один із способів жити, ergo торгувати добре.

Як бачите, о сине Матерії, шейхи уміють мислити. Вони не вміли хазяйнувати, і за те їх ремесники понайбільше потопили в Евксинському Понті і в його затоках. Але мислять вони приблизно так, як розповідав Стагіріт, і, знайшовши велику тезу, підпорядковують їй малу, а потім роблять висновок. Для того, щоб вони торгували в міру, ремесники приставили до них особливих херувимів і серафимів, що звуться фін-інспектори.

¹ Чорне море. — Р е д.

² Мулла — мусульманський піп.

Знову, як ти бачиш сам, о сине Всесвітньої Матерії, і бедуїни мислять так, як заповідав великий Стагіріт. Правда, що вони не вживають повних силогізмів, а за браком вільного часу користуються скороченими ентимемами.

Ремесники міркують так:

— Той, хто не робить, хай не їсть. Шейхи не вмiли робити. Нехай тепер солону п'ють воду в Евксинському Понті.

Або ще й так:

— Той, хто робить, нехай той керує. Ми робимо, нехай же ми й керуватимемо.

Тобі видно, о сине Матерії, що ремесники уміють мислити цілком логічно. Але ти помічаєш, крім того, в їхніх міркуваннях ще один елемент, і це є слово „нехай“.

Ремесники, зробивши висновок, негайно той здійснюють. Вони не кажуть: „той, хто не робить, той не мусив би їсти“, а просто заявляють: „хай не їсть!“

І з тим у згоді чинять.

Мулли ж, хоч вони й пишаються своїм походженням від найрозумнішої тварини і взивають себе „ті, що розуміють“¹, але вони не мислять зовсім. Вони тільки ремигають. Кожен з них, як співав співець:

Зрікся старих традицій,
В них же застрявши добре,
Потім шукає позицій,
Втративши обрій“.

Недавно я, Авероес, мав розмову з одним, муллою, засмаженим на сковороді. Хоч до нього додали сметани, олії, цибулі і сала, та все ж Сатана не міг їсти мулячого м'яса тож його викинули з сковороди на пекельний смітник, де він почав писати пальцем на багні дисертацію про величезне значіння мулів у господарстві.

¹ intelligentes. — Р е д.

„Мулло, — сказав я в вікно своє, що виходить на пекельний смітник, — ти погоджуєшся з тим, що ви, мулли, нічого не робите?“

„Так, я погоджуюся з цим, — одповідав мулла, — знайшовши на смітнику сторінку творів Белінського і жуячи її.

„Добре, мулло, — сказав я, Авероес. — Тепер кажи: ти погоджуєшся з тим, що той, хто нічого не робить, непотрібний“.

„Так, я погоджуюся з цим“ — промугикав мулла, ремигаючи дві глави з евангелії і збиваючи хвостом мух із свого заду.

„Добре, мулло, — сказав я, Авероес. — Значить, ти погоджуєшся і з тим, що ви, мулли, не потрібні?“

„Ні! — заревів мулла, обслинюючи старе видання „Історії Інтелігенції, — з цим я не погоджуюсь“.

При цьому він хвицьнув задньою ногою, вибив шибку з мого вікна і — положив велику й дуже еклектичну купу.

„Але ж, мулло, — сказав я, шукаючи в келі батога, — ти допіру визнавав, що ви, мулли, нічого не робите, а той, хто нічого не робить, непотрібний?“

„Ну, і визнавав, — гудів мулла. — Ну, і тепер визнаю! Так що з того?“

„Значить, і ви, мулли, непотрібні!“ — сказав я, Авероес.

„Хто тобі сказав? — рикав мулла. — Де ти це прочитав? Я можу зжувати за один день десять суперечних тез і ні однієї не виригну. Я можу повірити, що A в B , і одночасно A не в B . Я вірю, що бог один і що їх трое, і що бог є і що бога нема. А ти хочеш, щоб я робив висновок з двох тез!“

На цьому наша розмова з муллою припинилась, бо я тимчасом одшукав батога і прогонив його геть від мого вікна. Але, щоб ця істота передчасно не здохла, я щодня викидаю йому оберемок марксової „Ніви“¹, яку він з охотою жере за Марксів „Капітал“

¹ Петербургське видавництво Маркса. — Р е д.

і дивується з рідного смаку й запаху. Від вікон його ганяють, бо він жує рушники, об які урядовці обтирають свої руки.

Оця сама всеїдна порода одначе й після потоплення шейхів в Евксинському Понті по старій пам'яті навчає кінокефалят мислити. За смажені на сковороді і втоплені в корякові води, вони не дохнуть, а тільки стають ще нахабніші. Ремесники, зайняті керуванням і продукцією машин, не завжди помічають їхні фіглі². Селям алейкюм!

² З розмови з дідом Аверосом Літ'ярмарком в'ясував, що під „муллами“ він розумів не тільки попів, а також і інтелігентів. Він страшенно нападав на цю категорію людей і казав, що вона ні до чого. Не погоджуючись з такою своєрідною „махаевщиною“, Ярмарком одначе, дуже сміявся з Аверосової суперечки з муллою і не знайшов за потрібне боронити названих професорів. Ярмарком був теж проти еклектизму.

Нехай не здивується ніхто, що я, Ібн Рошд, філософ і медик, коментатор Арістотеля, потрапив у літературні критики молодшої кінокефальської літератури. І те, що я зроду був араб, і те, що як уже тисяча літ покійний і перебуваю у Пеклі, не заважає мені судити про цю літературу.

І Н Т Е Р М Е Д І Я

Бо я також був суддя, як батько мій і батько мого батька суддя в Севільї, а згодом у Кордові, і краще можу судити про літературу, ніж ті білі мавпи, що звуться „учителі словесности“.

Як я довідався з кінокефальських книг, „учителі словесности“ — це ті істоти, що поклялися за невеликі гроші любити всю чисто літературу своєї нації, а надто ту її частину, автори якої уже покійники.

Вони присягнули, що коли вони читатимуть хоч наймізерніший твір цієї літератури й такий, що проти Курилихи, то їм усе таки тектиме з рота слина, очі їм будуть д'горі, повіка півзаплющені, борода стирчатиме вгору, як деякий осиковий кіл на могилі цього покійника.

І вони присягнулися, що коли читатимуть твір нового, ще не славетного автора, то слина всохне на їхніх солодійських губах, повіки розтуляться, очі витріщать, як у давно здохлого і сильно смердючого краба, і борода коливатиметься, як осиковий стовбур при морським вітрові в десять балів і більше. Так заприсяглися ці

люди, і я, Іби Рошд, називаний від франків Авероес, суддя добрий, винувачу їх кривоприсяги.

Вони читали уваги Курилової і кладуть на них свою руку, присягаючись. Але вони читали також Венгерова, Айхенвальда і на них також кладуть свою руку, присягаючись. І в розумі їхнім сумирно живуть илжа і правда і не сперечаються між собою.

Тому я, Авероес, сміливо беруся судити про Дніпровського твір „Яхта Софія“. І я вбачаю, що всі герої, що в ньому є, не герої — а шакали. Навіть сама Софія, і вона розуміє, що всі вони шакали, але сама є тільки стара і люта гієна.

Отож твір цей без героїв, і борода учителів словесности коливається, як осиковий стовбур під морським вітром у десять балів і більше. Коли б вони уміли дивитись, то забачили б у тім творі героя.

Герой той — повітря. Це повітря густе й насичене грозою й пахне потом і кров'ю. У тім паркім повітрі, мов міраж, бовваніє далеко чоловік. Він один — і не один. Його багато. Він війною йде на шакалів. Це він не людина, а форма — руки, ноги, скуйовджена голова, мідний, але мовчазний язик. Але повітря густе й насичене грозою, і вже в нім народжується людина. І в кінці твору ноги його біжать, руки б'ють і мідний язик гуде, як дзвін у грозу. Герой того твору — грозове повітря.

Я пишу це спокійний і ясний, і я бачу, як в учителів словесности починає цебеніти слина, очі їхні заплющуються. зіходять повіки і борода стає мов деякий кіл угору. Вони починають розуміти. Вони готові розуміти. Вони готові вже визнати автора за покійника і присягтися, поклавши руки на його труп.

Але я, суддя добрий, одвожу їхні руки. Він ще не вмер, цей автор. Вам рано ще точити слину! Він ще живе, і я сподіваюсь, що він напише ще багато оповідань про те, як народилася в грозівім повітрі людина, як вона подивилася навкруги й побачила світ, колись чужий, а тепер свій. Селям алейком!

Ти бачив, о сине **І Н Т Е Р М Е Д І Я**
Всесвітньої Мате-
рії, що Влизько римує „призму“ з „рафаелі-
зом“. Але не спіши засуджувати за це молодого
і тобі близького Влизька.

Краще придивися. як тепло і міцно сидить у
нього непоетичне кінокефальське слово „тим-
часово“. Як „лотос“ римує з „болотом“ і вро-
стає в це болото, і знову виростає з нього.
Воістину добрі добирає слова цей співець, і я,
підіймаючи очі з від манускриптів, з охотою
слухаю його співу. І за те, що спів його сум-
ний не спіши засуджувати його, о сине Матерії.
Бо, як вогонь, спалюючи зів'яле листя пальми,

Автор! ..

гріє пальми твоїх долонь¹, так сумний спів
спалює твій сум і з ним зникає. І хіба, навпаки,
тобі не хотілося плакати, коли „Культурний
побут“ смішив тебе невдалим дотепами? Діа-
лектикою називає це Стагіріт.

¹ Palma — долоня. — Р е д.

Коментуючи І. Сенченка, Я. Ібн

І Н Т Е Р М Е Д І Я

Рошд, мав почати з того, що говорив про річ А. Чужого під назвою „Ясносте“. І я не буду повторяти вже сказане. Але тут, у „Феськові Андиберові“, знайшов я ще багато інших ідей і знайшов, що оповідач з великою ставиться приязню до бідних бедуїнів із куди меншою до багатих бедуїнів. І ті, і другі бедуїни сильно, я б сказав, п'ють голілку. Пригадую, як Аль-Мансур, щоб перевірити злочинний вплив алкоголю на людей, випив вина, що його привезли франки з Опорто. „Це прекрасний напій“— сказав на третій день Аль-Мансур Владар— „але дуже шкода, що він не хоче zostаватися в людині, а прагне визволитися геть, так що його потім доїдають пси“. З того часу я, Авероес, засудив вино і з призирством і жалем споглядав на тих, хто пили вино.

Та, коли я читав „Феська Андибера“, якийсь непереможний потяг охопив мене. Такі втішні були слова оповідача, так смачно розповідав він, такі яскраві й круглі постали переді мною

ті люди, так солодко й героїчно пили вони горілку, що я, Коментатор, віднині не знаю спокою.

Мені хочеться спробувати кінокефальського вина. Селям алейкюм!¹.

¹ На жаль, Аверосові так і не пощастило спробувати горілки. Було це так. Коли поважний, вельми вчений, старий філософ висловив червоніючи своє бажання, виявилось, що ніхто з присутніх не п'є. Отож вирушили шукати ту групу письменників, яка в своєму журналі прилюдно заріклася пити, а Аверосова покинули ждати в кафе. Філософ загорнувся в бурнус і поглядав, насуплений, на публіку з - під своєї вишиваної чалми — люди почали набиватися в кафе; протягом трьох годин ніде не можна було знайти відповідної групи літераторів і коли їх нарешті знайшли в якомусь підвалі, ніхто з них не міг вимовити слова, перебуваючи в творчому екстазі? Літераторів розвезли по хатах, а Аверос, не витримавши цатовлу, зник.

О Підпилий! І нащо так ІНТЕРМЕДІЯ багато пити і що тобі з цього?! — Так говорю я, Великий Коментатор, переконаний остаточно, яке то є велике нещастя Аль-Коголь в Кінокефалії. Тимчасом, блукавши тут улицями, я бачив тисячі і тисячі маленьких дітей і, бігши, вони отак гукали: Хай живе Авто-Дор! — я не знаю, що воно таке — але, напевне, щось ясне і хороше. І хай воно живе та квітне — так гукаю і я. — І, одклавши коментарі, виходжу на вулицю. Селям Алейкюм!

Прочитавши, я Аве-
роес. Записки
Юрія Діброви, волю ще раз повернутись до
Сенченка.

ІНТЕРМЕДІЯ

Пригадую собі, описує цей автор життя бедуїнське. Бедуїни ті живуть і п'ють, і не читають Курилихи. Таким побитом це є зовсім нереальні бедуїни, бо справжні звичайно читають Курилиху і перед кавою Мокка вранці, і перед шашликом в обід, і перед сном на печі.

Але сам Фесько Андигер усе таки читає якісь книжки, в яких я добачаю вплив і цитати з названого підручника. І можна думати, що згодом цей самий Андигер дійде і до самої Книги. Тоді він не буде плутати зв'язку слів і недоладу їх ставити. На все є свій час, як сказано в „Увагах“. На все є своє місце, як сказано тамо ж таки.

Недавно сталося так, що обсерватор Сатани, що живе поруч моєї келлі, засуджуючи якогось оповідача до засмаження на сковороді, закинув тому оповідачеві, що його герої не читають „Уваг“ і найбагатші з них узивають іудеїв жидами, а комуністів — сволочами. Цей обсерватор, очевидно, хотів, щоб і вороги радянської влади її хвалили в оповіданнях. Цього, сказав той обсерватор, вимагає сучасний реалізм.

Це мені нагадує, як захворів одного разу Аль-Мансур Володар і став гукати на всю країну: „Принесіть мені „Дон-Кіхота“, я хочу зробитися Сервантесом“.

Недаремно я, Ібн Рошд (тоді я вже був лейб-лікарем Володаря), доводив йому, що він трохи прэспішає з тим і що еспанський письменник Сервантес має народитися лише через кілька сот років і тоді вже написати „Дон-Кіхота“. Аль-Мансур кричав і тупотів ногами. Усі почали думати, що його доведеться відслати

в оазис для божевільних, де ніхто не заважав би йому зробитися Сервантесом у 1193 р. після народження назаретського єврея.

Отому я дуже радий, що слюсарчук Діброва не відразу зробився марксистом, а попереду був патріотом, вірив у бога і проробляв усі ті стадії, що їх належиться проробляти провінціальному слюсарчукові. Бо хто ж би повірив тому, що Діброва і багато хто інший, з якої кори він не був зроблений, одразу зробився марксистом, як тільки одяг штани. Усяк зрозумів би, що говориться не те, що є.

Той самий обсерватор має ще одну скоропоспішну звичку, недостойну спокійного араба. Прочитавши він „Юрія Діброву“, гукє: „автор П. Лісовий і є оцей Ю. Діброва. Усе ясно: Лісовий! Діброва! — терміни з спілки Всеробітземлісу! Засмажити на сковороді! Утопити в коряковій воді!“

І так само про інших авторів: „Куркуль називає єврея жидом! Значить, сам автор — куркуль! Значить, сам автор називає єврея жидом! Засмажити на сковороді! Утопити в коряковій воді!“

На все є час і на все є місце. Я думаю, що Фесько Андибер не повік життя плутатиме слова, а колись добере в них змісту. І з того, як він зміниться в кінці, видно, що він почасти вже почав до того змісту докопуватись.

Що ж до автора „Юрія Діброви“ скажу, що автор цей навчився розповідати. Ніякої конструкції не добачаю я в його оповіданні, рівно і тихо тече воно. І все таки ніяк не можна від нього одірватися. Бо ж оповідач уміє показати річ, а це головне для оповідача.

Я думаю, що скоро учителі словесности прийдуть до нього з пишними вінками на могилку і почнуть точити слину.

Але крізь рядки я вбачаю, що автор цей — чоловігя кремезний і рішучий. Я думаю, він візьме їх за барки і примусить зжертви вінки разом із папером, дротом і стрічками. Селям алейкюм!

Таким чином я, Ібн Рошд,
прозиваний від франків

Е П І Л О Г

Авероес, з'явився з Пекла, щоб коментувати цю книгу. Я вже казав тобі, о сине Всесвітньої Матерії, що викликано мене таємничим способом стукання в стіл. По ньому так довго гупали кулаем, що я не міг не зрозуміти заклик, і атрамент на столі, підтанцювавши до самого краю, проллявся долі чорною рікою, що дуже нагадала мені невеселий темний Ахеронт у якому ми щодня купаємося в Пеклі, а найбільш оптимістичні з нас пробують піймати на вудку оселедця.

Отож я зрозумів заклик і появився. Вивчившись на триденних курсах кінофекальської мови, я взявся читати цю книгу і коментувати її. Більшість бо коментаторів і на триденних курсах не вчилися, як у тім і я, Ібн Рошд, коментував Стагіріта, зовсім не знаючи еллінської мови і дуже слабо знаючи сирійську мову перекладів.

Тепер мені доводиться вертатися до Пекла, де я, мабуть, перебуду ще з тисячу, а то і дві літ, поки десь знову із'явиться потреба в моїх коментарях.

Передивляючися отож ще раз перед тим, як поринути назад у темну безвість давноминулих віків, оцю книгу, оцей торг, де дзвенять таланти¹, я бачу, що не сказав нічого про оповідання С. Пилипенка „Чув'яки“.

Попереду я й не збирався нічого говорити про нього, бо вже прочитав десь у журналі, що „С. Пилипенко в український Генрі“. (Генрі, о сине Матерії, то письменник, що жив у країні, яка з'явиться на світ куди пізніше, ніж я вмер, і дуже вправний письменник), Оповідання С. Пилипенка теж управне.

Але, о сине Матерії, скільки разів Стагіріт учив вас не робити отак висновків! Ніколи не міркувати так: я ходжу в толстовці і написав роман, Толстой теж ходив у толстовці і теж написав роман, і значить я український Толстой. Така діалектика нікуди не годиться.

¹ Талант — монета. — Р е д.

Коли ви написали перший роман, то насамперед покайтеся і спаліть його. Те ж саме зробіть і в другому романом. Тільки тоді, коли ви зрозумієте, що вашому романові ще дуже далеко до Толстого, тільки тоді друкуйте його; поки ж ви думаєте, що ви вже Толстой, паліть, паліть, паліть. Тоді ви навчитесь.

Але це про вас, о синове Матерії, а тепер про Пилипенка. Вправно написав оповідання Пилипенко.

І от, коли я дочитав і добрав, то в мене зосталося неясне вражіння. Не зовсім сподобався мені також авторів вибачливий тон, а також думка, що пігмеї не можуть творити великі поеми.

Я, Авероес, сказав би інакше. Я думаю, що велетні роблять великі діла, а пігмеям тільки і зостається, що творити величні поеми про діла, яких вони, будиши пігмеями, не можуть творити. Та все ж автор прекрасні знає слова і добряче ними орудує.

Ах, любий мій сине Матерії, мене, мудрого і спокійного Авероеса, бере сум. Ще півгодини мені зосталося перебувати тут, серед вас, а тоді я маю поринути назад у темні ріки забуття. Переді мною стоїть годинник, і, коли весь пісок пересиплеться вниз, я муситиму сісти на мітлу і летіти в Пекло. Які щасливі ви, що зостаєтеся тут, угорі, і творитимете далі життя. Які ви щасливі, що можете битися за щастя бідних і за долю тих, що працюють!

Я бачу, як ви веселою лавою ідете вперед, як перед вас репаються майбутні століття і пропускають вас у своє серце. Я бачу, як ви, молоді і потужні, копаєте в пустелі оазиси, долаєте моря і затопляете гори. Я бачу, як ви не боїтеся вмирати, бо знаєте, що ви не смертельні.

Насаджуйте дерева — і з них виросте ліс. Будуйте будинки — і з них виростуть міста. Робіть машини — і вони завоюють вам світ.

Але час пливе, і мітла чекає на мене в кутку. Я можу ще один раз глибоко відхнути земним повітрям. Пісок скінчився. Селям алейкюм!